

**Malmö, Leeds en Seoul tonen de
meerwaarde van skateplekken voor de
stad**
Hölsgers, S.R.J.J.

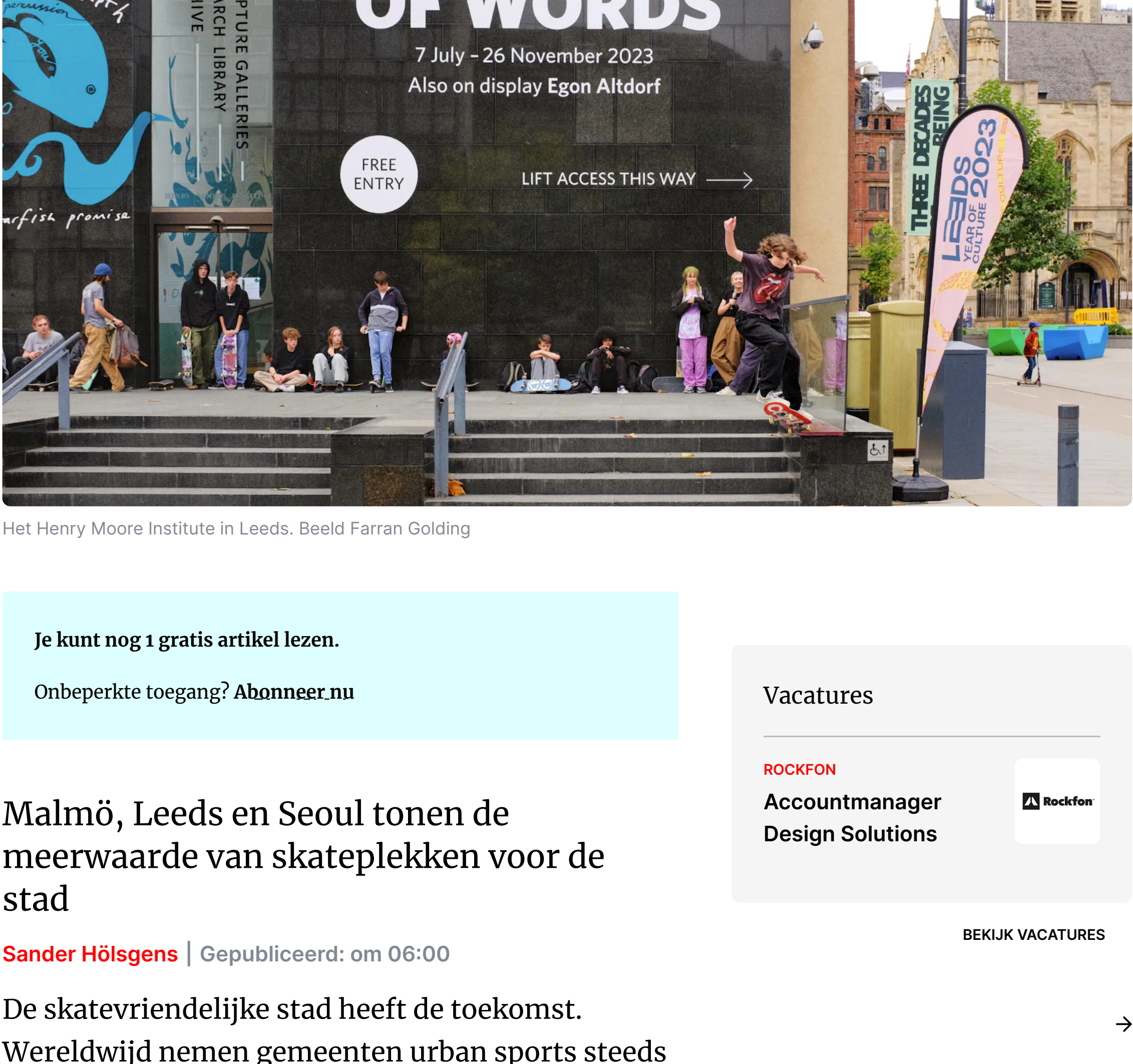
Citation
Hölsgers, S. R. J. J. (2024). Malmö, Leeds en
Seoul tonen de meerwaarde van skateplekken
voor de stad. *De Architect*. Retrieved from
<https://hdl.handle.net/1887/3721605>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive
license](#)

Downloaded
from: <https://hdl.handle.net/1887/3721605>

Note: To cite this publication please use the
final published version (if applicable).

Het Henry Moore Institute in Leeds. Beeld Farran Golding

Je kunt nog 1 gratis artikel lezen.

Onbeperkte toegang? [Abonneer nu](#)

Malmö, Leeds en Seoul tonen de meerwaarde van skateplekken voor de stad

Sander Hölsgens | Gepubliceerd: om 06:00

De skatevriendelijke stad heeft de toekomst. Wereldwijd nemen gemeenten urban sports steeds concreter op in hun stadsontwikkeling. Andersom vindt die toenadering ook plaats. In plaats van een strijd om ruimte of een tegendraadse houding, doet een groeiende groep skaters voorstellen om de openbare ruimte te verbeteren. Eigenlijk heel logisch: onder skaters bevinden zich ook architecten, beleidsmakers, docenten en onderzoekers. In dit artikel belicht ik drie steden waarin deze nieuwe samenwerking leidt tot skateplekken die positief bijdragen aan de openbare ruimte.

Geef cadeau | Delen

Skaters als beleidsmakers

Gustav Eden maakte in de jaren negentig furore als professioneel skater. Door zijn lengte van bijna twee meter viel hij op door een unieke skatestijl: krachtig, groots, statig. In 2000 kreeg hij een rubriek in de gevierde Britse skatevideo *Waiting for the World* – naast Britse grootheden als Paul Shier, Nick Jensen en John Rattray. Inmiddels werkt hij voor de gemeente Malmö, in een rol die hij zelf omschrijft als 'coördinator skateboarden'.

In de voormalige industriestad is Eden medeverantwoordelijk voor *Skate Malmö*: een platform voor competities, consultatie en skatebare obstakels. Eden verbindt zijn ervaring als skater met zijn expertise als beleidsmaker om de openbare ruimte in Malmö te verbeteren. Met resultaat: binnen een decennium zijn zo goed als alle skatestoppers – vijandige architectuur om skaters te weren – uit de stad verwijderd.

In de openbare ruimte van Malmö is skateboarden inmiddels vrijwel overal toegestaan, maar dat betekent niet dat die ruimte specifiek gemaakt is voor of roekeloos geclaimd wordt door skaters. Juist door in te zetten op multifunctioneel ontwerp probeert de gemeente openbare ruimte interessant te maken voor grotere groepen gebruikers. Tegelijkertijd vragen ze skaters om deze ruimte ook daadwerkelijk te delen.

Het plein Svampen rondom de door Klas Anshelm ontworpen Malmö Konsthall. Beeld Sebastian Oddner

Vaak resulteert multifunctioneel ontwerp in eendimensionaal gebruik. Maar in Malmö is de realiteit een stuk rooskleuriger. Svampen, een plein rondom de door Klas Anshelm ontworpen Malmö Konsthall, is hiervoor illustratief. Een ronde, granieten verhoging dient het ene moment als een skatespot, even later als podium voor een dans, dan weer als bankje voor museumbezoekers en vervolgens als ontmoetingsplek voor festivalbezoekers. De verhoging is tevens bestand tegen alledaagse slijtage.

De reden van Malmö's succes is meerledig. Ten eerste is de samenwerking tussen gemeenten, stedenbouwkundigen en skaters ingrijpend: een rondetafelgesprek is hier daadwerkelijk het begin van een samenwerking, in plaats van een symbolische handreiking. Eden werkt daarnaast samen met onderzoekers om lokale inzichten met de academische gemeenschap te delen. Zo heeft skateboarden voordelen voor gemeentes omdat het imago als skatevriendelijke stad tot een influx aan toeristen en positieve mediarepresentatie leidt.

Ondanks een bescheiden budget en beperkte architectonische ingrepen staat Malmö inmiddels bekend als een 'skate-utopie' die 'pioneerit in het doen heropleven van dode openbare ruimte'. Haven- en voormalige industriesteden in Nederland kunnen een hoop leren van de 'meest skatevriendelijke stad ter wereld'.

Regels en afspraken doen er wel degelijk toe

Van meerdere steden zijn plattegronden beschikbaar met een overzicht van huidige en historische skatespots. Maar het is uitzonderlijk om een *database* te vinden waarin je ook kunt lezen of zo'n skatebaar obstakel kwetsbaar is, welke etiquette er geldt en waar de dichtstbijzijnde toiletten en supermarkten liggen. Voor skatecollectief Civic Leeds hebben talloze skaters bijgedragen aan het categoriseren van skateplekken in de stad, met als onderliggende boodschap: 'Volg de etiquette aangeven bij iedere plek, wees respectvol en MAAK GEEN ROMMEL'.

Voor een regellose cultuur als skateboarden is dit baanbrekend. Betrokken skaters achterhalen met de database of hun aanwezigheid op een bepaald moment van de dag wel gewenst is, maar kunnen zo ook direct inzien of een obstakel toevallig onderdeel uitmaakt van cultureel erfgoed. Bovendien maakt het overzicht skateboarden toegankelijker voor de groeiende diversiteit aan skaters. Niet iedereen kan zich zomaar een boete veroorloven of wil buurtbewoners en lokale ondernemingen tot last zijn. En niet alle skaters kunnen voor een plaspauze in elk bosje terecht. Oftewel: het 'burgerlijke' van Civic Leeds zit hem in de poging om zo goed mogelijk met de openbare ruimte om te gaan en tegelijkertijd een bijdrage te leveren aan een toegankelijke en inclusieve skatecultuur.

Een goed voorbeeld is het Henry Moore Institute voor beeldende kunst, ontworpen door Jeremy Dixon en Edward Jones. Voor de ingang van het museum bevindt zich een verhoging van ongeveer een meter waar je per trap naar boven kunt. Aan weerszijden van de trappen liggen granieten, skatebare richels. Skaten op graniet leidt onherroepelijk tot schade. Na veelvuldig gebruik breken kleine brokjes steen af, waardoor binnen een mum van tijd kloven in de verder vlakke richel zichtbaar worden.

Het Henry Moore Institute in Leeds. Beeld Farran Golding

Skaters gebruiken de richels naar hartenlust, vooral voor en na de reguliere openingstijden van het museum. Strenger beleid leverde vrij weinig op: in de nachtelijke uren was er nauwelijks toezicht. Onder aanvoering van kunstenaar en skater Harry Meadly ging Civic Leeds in gesprek met de museumdirectie en gemeenteamtbenaren. In plaats van skatestoppers of een algeheel verbod stelden ze voor om van één van de richels een skatevriendelijk beeldhouwwerk te maken door materialen te gebruiken die nauwelijks afbrokkelen. Het compromis? Skaters zouden dit werk – genaamd *For SB* – waar nodig restaureren en de overige richels in ere laten.

Die skatevriendelijke richel kwam er, net als instructies voor skaters hoe ze een positieve of in ieder geval niet-destructieve bijdrage kunnen leveren aan monumentale panden als het Henry Moore Institute. Die gedeelde verantwoordelijkheid voor de stad maakt skateboarden toegankelijker en vraagt ook een zekere burgerlijke taak van skaters: zij kunnen wel degelijk zorg dragen voor de openbare ruimte, zolang daar ook de mogelijkheden voor zijn.

Een goede buur van wereldarchitectuur

Na de toekenning van World Design Capital 2010 zette Seoul een omvangrijke aanbesteding uit. De plek? Het History and Culture Park in Dongdaemun, tot dan toe vooral bekend vanwege de vele historische marktjes, koloniale architectuur, ouderwetse sportstadions en filegevoelige doorgangswegen. Zaha Hadid Architects won de competitie met een voor de studio typerend plan: een neofuturistisch park waarin groen en grijs, maar ook vloeiende vormen en scherpe hoeken, tegen elkaar afsteken.

De afbraak van het oorspronkelijke park ging gepaard met braakliggend terrein – vaak voor een paar weken, soms voor enkele maanden. Een van die plekken bleek uitermate geschikt voor skateboarden en straatkunst. De ondergrond was vlak en glad en de lawaaiige omgeving maskeerde elk ander geluid. Skaters omarmden de plek als een centrale ontmoetingsplek, bouwden er kleine skate-obstakels en kwamen met de koosnaam 'Cult' op de proppen – een referentie naar het omringende History and Culture Park.

De internationale aandacht voor Hadids ontwerp leidde tot gemeentelijke onrust. Die skaters hoorden niet bij het plan en moesten zo snel mogelijk weg. Een verbod op skateboarden in de gehele Dongdaemun-omgeving stond in de pijplijn. Maar lokale skateshop *Timber* besloot niet bij de pakken neer te zitten en zette een verzesactie op: *Free Cult*. De argumenten? Skaters zijn de ideale burens van het nieuwe Design Park en Plaza. De DIY-ethos van de skatecultuur sloot moeiteloos aan op de ambachtelijke kunsten die in de Plaza werden gedoopt en vertoond. Ook draagt een legale, zichtbare plek voor skateboarden bij aan de nationale ambitie om jongere mensen weer aan het sporten te krijgen.

Dongdaemun Design Plaza in Seoul. Beeld Shutterstock.com

De *Free Cult*-petitie werd meer dan vijfduizend keer ondertekend en leidde tot een erkende skateplek in de openbare ruimte. De gemeente stelde een klein bedrag beschikbaar voor de realisatie van skatebare obstakels, die skaters vervolgens naar eigen voorkeur konden vormgeven en uitbesteden (of, wat uiteindelijk gebeurde, zelf in elkaar schroeven).

Misschien net zo belangrijk: skaters en ambtenaren werkten nauw samen en kwamen tot gezamenlijke richtlijnen voor het park. De openingstijden en toegangsprijs bleken belangrijke discussiepunten. Skaters in Seoul waren tot dusver gewend om hun eigen, vaak nachtelijke rooster als leidraad te nemen, terwijl de gemeente beperkte openingsuren en een toegangskaartje als ideaal beschouwde.

De uitkomst lag ergens in het midden. Cult is nu tussen tien uur 's ochtends en zes uur in de namiddag vrij toegankelijk voor 'X Games' (extreme sporten als skateboarden, inlinen en bmx'en). Een dergelijke samenwerking is vrij uniek in een wereld waarin skaters en gemeente vaak lijnrecht tegenover elkaar staan en laat zien dat een skatevriendelijke stad niet per definitie betekent dat er in grootschalige skateparken hoeft te worden geïnvesteerd. Een toegankelijke openbare ruimte, voorzien van betaalbare en verplaatsbare obstakels, kan net zo belangrijk zijn als een skatepark van duizenden vierkante meters.

Lees meer over

- BUITENLAND
- MAATSCHAPPIJ EN CULTUUR
- SKATEN
- STEDENBOUW

Sander Hölsgens

Sander Hölsgens werkt als universitair docent aan de Universiteit Leiden. Hij promoveerde op de skatecultuur en landschapsarchitectuur in Seoul. Als medeoprichter van Pushing Boarders onderzoekt hij sociale vraagstukken binnen skateboarden.

Lees ook

WONINGBOUW

Steenhuis Bukman Architecten bouwt door op de architectuur van Van...

THEMANIEWSBRIEF

Onvoltoode steden en ecosystemen met een 'stem'

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

GEBIEDSONTWIKKELING

Het Rijk zet drie gebiedsontwikkelingen in Flevoland op de rit...

HOE WERKT DE ARCHITECT?

Bart van Leeuwen en Lisa van der Slot nieuwe partners bij De Zwarte...

References and further reading

Abulhawa, D. (2020). *Skateboarding and femininity: gender, space-making and expressive movement*. London: Routledge.

Blueprint Skateboards (2000). *Waiting for the World*, available here: <https://www.youtube.com/watch?v=Vab0A19ZMSU>.

Civic Leeds (2023). *Spot Guides*, available here: <https://civicleeds.com/spots/>.

Dickinson, S., Millie, A. and Peters, P. (2022). Street Skateboarding and the Aesthetic Order of Public Spaces. *The British Journal of Criminology* 62(6), pp.1454–69.

Geckle, B., & Shaw, S. (2022). Failure and futurity: The transformative potential of queer skateboarding. *Young*, 30(2), pp.132-148

Hölsgens, S. (2021). *Skateboarding in Seoul: A Sensory Ethnography*. Groningen: University of Groningen Press.

Hölsgens, S. (2023). Over skatestoppers en andere vijandige architectuur. *De Architect*, available here: <https://scholarlypublications.universiteitleiden.nl/handle/1887/3714075>.

Hölsgens, S. (2024). Learning to See, or How to Make Sense of the Skillful Things Skateboarders do. In: *The Routledge International Handbook of Sensory Ethnography*, pp.387-400. London: Routledge.

Meadley, H. (2023). *For SB*, available here: <https://henry-moore.org/civic-skateboarding-at-the-henry-moore-institute/>.

Pushing Boarders (2019). Bad Design is a Crime: Skate Friendly Cities, available via: <https://www.youtube.com/watch?v=KVOJBd98zLw>.

Willing, I., & Pappalardo, A. (2023). *Skateboarding, Power and Change*. Springer Nature.

Woolley, H & Johns, R. (2001). Skateboarding: The City as a Playground. *Journal of Urban Design*. 6(2), pp.211-230.